

[משהוזכר הספר 'חק נתן', מעיר אחד מבני ביתו של ראש הישיבה שליט"א, כי על פי המסופר, את הספר הזה חיבר מחברו בטרם הגיעו לגיל מצוות.]

ראש הישיבה שליט"א מתקן את השמועה בחיור: "כמעט כל סיפור טעון תיקון" הוא מפטיר, וטורח להבהיר את העניין: "את הספר הזה חיבר הגאון רבי נתן בורגיל, מגאוני תוניס. מרן החפץ חיים מצא את הספר הזה ראוי לצרף אותו לחיבור שהוציא לאור – 'אסיפת זקנים'. ובכן, בספר הזה, הרפס רבי נתן קונטרס מבנו, רבי אליהו, דברים שחידש רבי אליהו קודם שהגיע לגיל בר מצווה. חידושים נאים מאד. החיד"א בספרו 'מעגל טוב', מציין לשבח את יהודי תוניס שכבר בגיל צעיר לומדים בעיון".

וכך נחא דעתיה של רבי דב שליט"א, מוסיף הוא ומתקן טעות דומה: "ישנה טעות שרווחת בקרב רבים, הסבורים שאת ספר 'שב שמעתתא', חיבר רבנו הקצות החושן קודם גיל בר מצווה. וזאת, על שום ביטוי המופיע בהקדמת הספר".

כמין ימא לטינגא נוטל ראש הישיבה שליט"א את שנותיו שכולן שווים לטובה בתורה, אורך ימים ושנות חיים יוסיפו לו, ניגש לארון הספרים, מוציא בחיבה את כרך ה'שב שמעתתא' הבלוי, ומקריא מתוכו: "הקונטרס הזה חברתו בעודי בימי הילדות והשחרות. ואבני פינותיו טרם היותי לאיש ידה ייתי". ובכן, יש הסבורים שהביטוי 'טרם היותי לאיש' מורה על גיל פחות מכך מצווה, אך זו ודאי טעות, והוא היה בוודאי מעל גיל שלוש-עשרה. הלשון הזו היא מליצה בעלמא".

והוא מסיים מעניין לעניין: "ההקדמה של ה'קצות החושן', היא חשובה מאד, וראוי לכל אחד לקרוא אותה. אני נוהג לומר, שההקדמה הזו, היא ה'סיקף קטן' הראשון ב'קצות'..."

כי מטית לקדשים תורה שבכתב

והוא שב לסוגיית לימוד סדר קדשים: "בלימוד קדשים צריך למצוא טעם, ולא כולם משיגים את זה. זה סוג מסוים של 'לומדות'. הנה, אקריא לכם רמב"ן המבאר את ההבדל בין לימוד קדשים ללימוד גזיקין".

ושוב, ניגש ראש הישיבה שליט"א לארון הספרים, כשהוא מקדים ומבאר: "בגמרא בבבא מציעא (קט, ב) אומר אחד האמוראים לחברו ששאלו שאלה מסוימת – 'כי מטית לשחיטת קדשים תא ואקשי לי', ויש שם שני פירושים בראשונים, אם מתכוון לומר שהקושיה הגונה ועל כן יש להמתין ללימוד קדשים שהוא לימוד עמוק, או שבא לדחותו. והרמב"ן שם מבאר את ההבדל בין קדשים

לגזיקין, וזו לשונו: 'והקושיות וההיות יותר מועילות בסדר גזיקין ובדיני ממונות מסדר קדשים, אע"פ שהוא חמוד והכל צריכים שם לגמרא'. כלומר, הקושיות וההיות שיש בסדר גזיקין מועילים מאד, והם בונים יותר את הלימוד וההלכה, אך בקדשים, זקוקים יותר לדיעות ולגמרא.

"אני בישיבה למדתי מסכת יומא, שהיא כולה (חוץ מפרק אחרון) בעניני קדשים, ושמענו שיעורים ממרן הרב מפוניבז' זצוק"ל. למדתי בחברותא עם הגאון רבי יחיאל צוקרוב זצוק"ל. אני זוכר, שהייתה לי אז משיכה גדולה ללמוד מסכת חגיגה, בשל חיבורו של רבנו ה'טורי אבן' על מסכת זו. מאד אהבתי ללמוד את הספר הזה, ועל כן היה לי חשק מיוחד ללמוד את המסכתות שעליהן חיבר הוא את ספרו.

לימים, סיפר לי שאר בשרי, כ"ק האדמו"ר מסטריקוב זצוק"ל, שהיה גברא רבה ותלמיד חכם מופלג, תלמיד מרן הגרי"ז זצוק"ל, שהוא זוכר שכפולין גם היה מאן דהו שהתבטא כך, כנראה שזו תכונה פולנית..."

וכידוע, שאותו טורי אבן – הלא הוא רבנו השאגת אריה – כתב גם על יומא את ספרו 'גבורת ארי'. "אתם יודעים אולי מי הרפס את הגבורת ארי על יומא?" שואל הגאון הגדול ראש ישיבת סלבודקא שליט"א ומפנה אותנו לארון העומד בזווית החדר, "שם כתוב שקית, יש את ה'גבורת ארי...". ואכן, מתוך שקית אנו מחלצים כרך 'גבורת ארי' מתפורר, שדרתו אבדה מזמן, ורפיו גרושים הערות. [אחד הנוכחים מציע באדיבות להשיג כרך חדש ומתוקן – ונענה בשלילה כמובן].

ראש הישיבה שליט"א מקריא משער הספר את הנוסח – "יצא לאור ע"י הרב ר' ישראל מאיר הכהן מראדין ג"י". בחיבה גדולה הוא הופך את הדף, וממליץ לנו להקשיב לעדותו של מרן החפץ חיים זצוק"ל, אותה כותב הוא בשולי הקדמתו לספר הנ"ל: "ושמעתי מהגאון ר' חיים עוזר גראדינסקי מו"ץ דוילנא, שהזכיר הגאון מוהר"ר אלי' אליעזר זלה"ה ואבי זקנו הגאון מוהר"ר יצחק זלה"ה, בלמד מס' יומא, היו משתעשעים בכתב יד הזה שהי' מונח בוילנא כל הזמן. והגאון ר' חיים עוזר הי' משתוקק ג"כ להוציאו לאור".

"מי היה יותר מבוגר, החפץ חיים או רבי חיים עוזר?" הוא מתפעל עד לאחת, "הרי החפץ חיים היה מבוגר ממנו לפחות בעשרים וחמש שנה, והוא מספר לנו שרבי חיים עוזר השתוקק להוציא את הספר לאור... בזמן הרפסת הספר הזה היה רבי חיים עוזר בערך בן ארבעים וחמש, ומרן החפץ חיים מספר על המו"צ דוילנא שרצה מאד להוציא את הספר לאור..."

ראש הישיבה שליט"א ממשיך ומתפרק על זיכרונות הימים ההם: "כשלמדנו קדשים, הייתי מתכתב הרבה בדברי תורה המשך בעמוד 23

"עלינו לפעול
ולייקר את אברכי
הכוללים הללו,
אשר עליהם
עומד העולם.
הם מחזיקים
את העולם, הם
מחזיקים את
האידישקייט,
הם, לומדי העיון
הצומחים להיות
תלמידי חכמים,
צריכים לשבת
בכותל המזרח".